

sepulcrum B. Brunonis, et quando ad sepulcrum curatus fuit, et pulsatae fuerunt campanae propter miraculum, accurrit cum aliis clericis, videns dictum contractum, erectum ad dictum sepulcrum. Et tunc cum aliis canonicis et clericis cantabat: *Te Deum laudamus*, et hoc vidit et interfuit. Rogatus de tempore dicit, quod non recordetur, quod puer fuit, hoc excepto, quod dicit in aestate fuisse.

Item Henricus civis Herbipolentis juratus dicit, quod vidit eundem Renhardum Viennis contractum, et cum ipse contractus frequentaret sepulcrum B. Brunonis, ipse Custos sepulchri et testis miraculi, cum vellet eum repellere se sepulchro, ipse contractus respondit: ita ego indigeo gratia Salvatoris, et B. Brunonis, sicut alii. Et cum ipse custos exploraret, an latrones essent in ecclesia, statim reversus eum invenit erectum et curatum ad sepulcrum B. Brunonis, et postea vidit eum sanum et hic in civitate, et in Thuringia, et vidit eum in servitio episcopi Henrici Casei, et hoc vidit et audivit. Interrogatus de tempore dicit, quod in aestate, de die, dicit quod in nocte sexta Feria; quantum temporis, dixit, quod

non recordatur, sed fuit, quando episcopus Conradus vixit.

Item dicit Henricus Sacerdos in Havelstadt juratus, quod Dominus Berno canonicus Herbipoli, habuit portenarium contractum, nomine Renhardum, de quo superius mentio habita, ab infantia et supra scabella incedentem. Hic similiter super sepulcrum B. Brunonis ad invocationem ejus erectus est, qui postea sanus visus et fortis, hoc vidit similiter.

Item Otto sacerdos de Memmingen juratus dicit, quod vidit eundem Renhardum, et crura ipsius contracta, et ire non poterat, sed ferebatur supra scabella, et quando auferebantur ab eo scabella, de loco recedere non poterat, et vidit quod idem contractus esset juxta sepulchrum B. Brunonis ad invocationem ipsius curatus est; et omnes qui praesentes erant, invocabant B. Brunonem, et curatus recessit; et vidit eum longo tempore postea sanum et erectum; et hoc vidit et audivit et praesens fuit. Requisitus de tempore dicit, quod XXXVI anni sint vel plus, et in aestate; de hora dicit, quod circa brevem nonam.

BEATI BRUNONIS

EXPOSITIO

PSALMORUM, CANTICORUM, ORATIONIS DOMINICAE

ET

SYMBOLORUM

S. BRUNONIS VERSUS DEDICATORII AD S. KILIANUM (96)

Sit collega tuae sortis, Pater o Kiliane,
Antistes dono qui te veneratur in isto.

SANCTI BRUNONIS PROLEGOMENA

I.

Præfatio Hieronymi presbyteri super Psalmos, quæ sequitur. (97)

Psalterium Romæ dudum positus emendam et juxta LXX interpretes, licet cursim, magna illud ex parte correxeram. Quod quia rursus videtis, o Paula et Eustochium, scriptorum vitio depravatum, plusque antiquum errorem, quam novam emendationem valere; cogitis, ut, veluti quodam novali, scissum jam arvum exerceam et obliquis sulcis renascentes spinas eradiceam; æquum esse dicentes,

(96) Fuit hic in regione Herbipolensi episcopus regionarius, atque Franconiae orientalis apostolus anno Christi 689 gladiis impiorum martyr occubuit.

(97) Ita cod. R. vero hæc habet: Incipit epistola B. Hieronymi ad Paulam et Eustochium de psalterio, quod rursus secundum editionem Septuaginta correxerat, in qua docet, quid sit obelus et asteriscus. Cf. Patrolog. t. XXIX col. 117-120 codex Ms. huic

C ut quod crebro male pullulat crebrius succidatur. unde consueta præfatione commoneo tam vos, quibus forte labor iste desudat, quam eos, qui exemplaria habere istiusmodi voluerint, ut, quæ diligenter emendavi, cum cura et diligentia transcribantur. Notet sibi unusquisque vel jacentem lineam, vel signa radiantia: id est vel obelos ÷ vel asteriscos ✱ et ubicumque viderit virgulam præcedentem, ab ea usque ad duo puncta, quæ (minio) 98) impressimus, sciat in LXX translatoribus plus haberi. Ubi autem stellæ similitudinem perspexerit, de hebraeis volu-

epistolæ tres orationes Brunonis, quæ infra habentur addidit et Alcuini præfationem ad librum De psalmorum usu (Patrol. t. Cl. col. 468) integram exhibet. — Notamus porro nos his in Patrum locis et in aliis porro, quæ Bruno congegit lectionem Brunonianam retinuisse.

(98) Hoc vocabulum sicut et infra illud rubra deest in codice; videtur proinde R. de suo addidisse.

minibus additum noverit, aequae usque ad duo (rubra) puncta juxta Theodotionis duntaxat editionem, qui simplicitate sermonis a LXX interpretibus non discordat. Hæc ergo vobis et studioso cuique me fecisse sciens, non ambigo multos fore qui vel invidia, vel supercilio malint contemnere præclara, quam videre (99), et de turbulento magis rivo quam de purissimo fonte potare.

Hieronymus quoque in epistola ad Sunniam et Fretelam (400) de differentia LXX interpretum et Hebraicæ veritatis, de obelo et asterico sic ait : « Ubi quid minus habetur in Græco » et translatione Septuaginta (401) » ab Hebraica veritate, Origenes de translatione Theodotionis addidit et signum posuit asterisci, id est stellam, quæ quod prius absconditum videbatur illuminet et in medium proferat. Ubi autem quod in Hebræo non est in Græcis codicibus invenitur obelum, id est jacentem posuit virgulam, quam nos Latine veru possumus dicere; quo ostenditur jugulandum esse et confodiendum, quod in authenticis libris non invenitur. Quæ signa et in Græcorum Latinorumque poematibus inveniuntur. »

Verum ne existimaretur vel nulla necessitate vel utilitate ista signa apposita, addidit B. Hieronymus in eadem epistola (402) dicens : Quæ, signa « scilicet obeli astericisque, sive, ut Papias dicit, asterisci (103) dum per scriptorum negligentiam a plerisque quasi superflua relinquuntur, magnus in legendo error oboritur. »

Nemo igitur despiciat, quod ignoratum etiam damnatum affert.

Hieronymus de diapsalma sive diapsalmate ad Rufinum alias ad Marcellam intitulata epistola (404)

Quæ acceperis reddenda sunt cum fœnore : sortisque (105) dilatio usuram parturit. De diapsalmate nostram sententiam flagitaras, epistolæ brevitatem causati sumus et rem libri non posse explicari, litteris prætexuimus. Verum quid prodest taciturnitas mea, cum in eo major tibi cupiditas silentio concitetur? (106) Itaque, ne te diutius traham, habeto pauca pro pluribus. Quidam diapsalma commentationem metri dixerunt esse; alii pausationem spiritus : nonnulli alterius sensus exordium; sunt et qui rythmi distinctionem, et quia psalmi tunc temporis juncta voce ad organum canebantur, cujusdam musicæ varietatis (107). Nobis nihil horum videtur; cum

(99) Ita R.; cod. vero ms : contemnere et videre præclara quam discere. Legendum est : contemnere et invidere præclara, quam discere.

(100) Ep. 106. n. 7, tom. Patrol. XXII col. 840. Hæc et sequentia et numeri II-VI usque ad illa : *David filius Jesse*, desunt in codice.

(101) Hæc verba et translatione Septuaginta a Brunone addita sunt.

(102) N. ss. col. 857.

(103) Hæc addita sunt epistolæ Hieronymi. Papias iste grammaticus est, de quo Alberic s in chronico ms. tradit eum elementarium doctrinæ eruditum edidisse, quod species quædam glossarii erat. Vide Oudinum de scriptoribus t. I, col. 621 ed.

A Aquila, qui verborum Hebræorum diligentissimus explicator est, *sela*, hoc est, diapsalma (103), *semper* transtulerit; et inveniamus in psalmodum quoque sine diapsalma positum, ut est illud in tertio : Dentes peccatorum contrivisti : Domini est salus et super populum tuum benedictio tua, *sela*, id est semper; et in vigesimo tertio : Quis est iste rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est rex gloriæ, diapsalma, hoc est : semper, et contra in psalmis multorum versuum penitus non inveniatur; in tricesimo videlicet sexto et septuagesimo septimo, et in centesimo decimo octavo; rursu snonus psalmus distinguatur cantico diapsalmatis : cum utique, sicut quibusdam placet, diapsalma esse nisi indicium silentii non possit.

B Ex quo animadvertimus, hoc verbum superiora pariter et inferiora connectere aut certe docere sempiterna esse, quæ dicta sunt, ut est illud in tertio psalmo : Multi dicunt animæ meæ non est salus nisi in Deo : suo semper. Et rursum : Voce mea ad Dominum clamavi et exaudivit me de monte sancto suo, semper. Et in quarto : Ut quid diligitis vanitatem et queritis mendacium? *Sela*. Et infra : Quæ dicitis in cordibus vestris et in cubilibus vestris compungimini, semper. Et in Abacuc : Deus ab austro veniet, et sanctus de monte Pharan. semper. Et infra : Jura-menta tribubus, quæ locutus es, semper. Scire autem debemus, apud Hebræos in fine librorum unum e tribus solere subnecti, ut aut amen scribatur, aut *sela*, aut *salom*, quod exprimit pacem; unde et Salomon pacificus dicitur. Igitur, ut nos solemus completis opusculis ad distinctionem rei alterius subsequenti medium interponere *explicit*, aut *feliciter*, aut aliquid istiusmodi ita et Hebræi ea quæ scripta sunt roborant, ut dicunt amen, aut in sempiternum; et scripta et scribenda commemorant, ut ponant *sela*; aut transacta feliciter protestantur, pacem in ultimo subnotantes.

C Hæc nos de intimo Hebræorum fonte libavimus, non opinionum rivulos persequentes, neque errorum, quibus totus mundus repletus est, varietate perterriti : sed cupientes et scire et docere quæ vera sunt. Quod si tibi non videtur onerosum, quod Origenes de diapsalmate senserit, verbum interpretabor ad verbum. Cuidam scribens se interroganti, quid sibi verbum vellet diapsalmatis in psalmis, vel ad quam referatur utilitatem inter, cætera ait (109) : Et quia novitia musta contemnis, saltem veteris vini

Lips. Asteriscum vero herba est apud Plinium H. N. XXII, 17, non vero signum criticum stellulæ. Plura de allegato a Brunone Papias vide in prolegomenis n. 15.

(104) Est ep. 28 ad Marcellam integra (t. XXII, Patrol. col. 430).

(105) Sic legendum cum Br., non vero *fortisque*.

(106) Legendum : quid prodest ad ἐργασίαν meam? major tibi cupiditas silentio concitatur.

(107) Edita addunt : existiment silentium.

(108) Edita addunt : quod ex samech, lamed., *He* scribitur.

(109) Hæc verba : *cuidam scribens* usque ad *inter cætera ait*, de suo addidit, Bruno, vel glossator qui.

auctoritate ducaris. Sæpe requirens causas cur in quibusdam psalmis interponatur diapsalma, observavi diligentissime in Hebræo et cum Græco contuli invenique, quia ubi lingua Hebræa *sela*, Græca vero habet *semper*, aut aliquid istiusmodi, ibi Septuaginta et Theodotion et Symmachus transtulerunt *diapsalma*. Neque vero nocet exemplis affirmare quod dicimus. In septuagesimo quarto psalmo, cujus principium est : Confitebimur tibi, Deus, confitebimur tibi, et invocabimus nomen tuum ; post illud, Ego confirmavi columnas ejus, apud Septuaginta et Theodotionem et Symmachum est diapsalma ; pro quo apud Aquilam : Ponderavi columnas ejus, semper. In quinta autem editione : Ego sum qui paravi columnas ejus, semper. In sexta vero : Confirmavi columnas ejus jugiter. Porro in Hebraico habet post *Amuda*, quod est columnas ejus, *sela*. Et rursus in septuagesimo quinto, cujus principium est : Notus in Judæa Deus, in Israel magnum nomen ejus, invenimus apud Septuaginta et Theodotionem post : Scutum et frameam et bellum, diapsalma ; apud Symmachum post : Clypeum et gladium et bellum, similiter diapsalma ; pro quo apud Aquilam post : Clypeum et gladium et bellum, semper. Apud quintam editionem, post : Scutum et romphæam et bellum, semper. In sexta vero post : Scutum et gladium et bellum, in finem. Eratque rursus in Hebraico post *Umalama*, quod est, et bellum, *sela*. Et in eodem psalmo post illum locum : ut salvos faciat mites terræ, in Septuaginta, diapsalma ; apud Symmachum similiter, diapsalma et apud Aquilam : semper ; necnon et apud quintam ; in sexta vero in finem ; et in Hebraico erat post *antæ ares*, quod est, mites terræ, *sela*. Atque ita cum talem uniuscujusque editionis opinionem reperissemus, hæc annotavimus. Utrum autem cujusdam musicæ cantilenæ atque rythmi immutationem, qui interpretati sunt diapsalma senserint aliudve intellexerint tuo iudicio derelinquo.

Hucusque Origenes, cujus nos malitiam in hac disputatione dumtaxat imperitiam sequi, quam stultam habere scientiam nescientiam.

III.

Quid sit diapsalma, Cassiodorus (110).

Inter expositores psalmodum de hoc nomine quædam noscitur provenisse diversitas. Hieronymus Hebræicæ linguæ doctissimus inquisitor continuationem Spiritus sancti esse confirmat, ob hoc quia diapsalma significet semper. Beatus autem Augustinus, rerum obscurarum subtilissimus indagator, inter ardua sine offensione discurrens, hanc potius partem elegisse cognoscitur, ut magis divisio esse videatur, nominis ipsius discutiens qualitatem.

Sympsalma quippe dicitur Græco vocabulo vo-

dam ; sed ita infeliciter verbis Hieronymi interposuit, ut illa : *Et quia — ducaris*, quæ Hieronymi sunt, Origenis videantur.

(110) Est c. 11 integrum præfationis in Psalterium t. LXX Patrol., col. 47.

cum adunata copulatio ; diapsalma vero sermonum rupta continuatio ; docens ubicumque repertum fuerit, aut personarum aut rerum fieri permutationem. Merito ergo tale nomen illic interponitur, ubi vel sensus, vel personæ dividi comprobantur. Unde et nos divisiones congrue faciemus, ubicumque in psalmis diapsalma potuerit inveniri ; reliquas autem, prout datum fuerit, indagabimus, ubi tamen auctoritas hujus nominis potuerit inveniri.

IV.

Quid sit psalterium et psalmi quare dicantur Cassiodorus (111).

Psalterium est, ut Hieronymus ait, in modum deltæ litteræ formati ligni sonora concavitas, obsum ventrem in superioribus habens, ubi chordarum fila religata, disciplinabiliter plectro percussa, suavissimam dicuntur reddere cantilenam. Huic citharæ positio videtur esse contraria, dum quod ista in imo continet, illud conversa vice gestat in capite. Hoc autem genus organi canorum atque singulare aptatur corpori Domini Salvatoris : quoniam sicut istud de altioribus sonat, sic et illud gloriosæ institutionis superna (112) concelebrat ; sicut etiam ipse in Evangelio dicit : Qui est de terra, de terra est, et de terra loquitur ; qui autem de cælo venit, quæ vidit et audivit testatur. Unde quidam et hoc opus Davidicum psalmos dictos esse præferunt, quia de superno culmine retonare noscuntur. Cognosce vero quod isti tantum pro excellentia sui dicantur psalmi, qui hoc volumine continentur.

Psalterium quoque genus esse musicorum Daniel propheta testatur, inquiens vocem tubæ, fistulæ, sambucæ, citharæ, psalterii et symphonie omnisque generis musicorum. Nam et Paralipomenon exponit, cum dicit de lignis thyinis (113) gradus factos in Domo Domini et in domo regia citharas quoque et psalteria cantoribus. Hoc instrumentum musicum, psalterium scilicet, apud Hebræos dicitur *nablum*, quod tamen in suprascripto libro frequenti repetitione vulgatum est. Ipsum vero psalmum Græcum constat esse vocabulum quem dictum quidam volunt ἀπὸ τοῦ ψάλλειν, hoc est a tangendo. Nam et psaltrias citharædas vocamus docto pollice modulationes musicas exprimentes.

Psalmus vero est cum ex ipso solo instrumento musico, id est psalterio, modulatio quædam dulcis et canora profunditur.

Canticum quoque est, quod ad honorem Dei canitur, quando quis libertate propriæ vocis utitur, nec loquaci instrumento cuiquam musico consona modulatione sociatur, hoc est quod etiam nunc in Divinitatis laudibus agitur.

Psalmo canticum erat, cum, instrumento musico

(111) Cassiodor. præf. in Psalt. c. 4-8 l. c. col. 15, 16. Desunt hic tituli capitulorum 5-8.

(112) Sic legendum cum Br., non *supernæ*, ut in editis.

(113) Edita addunt : quæ vulgo ebena vocantur.

præcinente, canens chorus socialis vocibus acclamabat, divinis duntaxat sermonibus obsecutus.

Canticum psalmus erat, cum choro ante canente, ars instrumenti musici in unam convenientiam communiter aptabatur, verbaque hymni divini suavis copula personabat (114).

V

Quomodo in Psalmis de Christo Domino sentiendum, Cassiodorus (115).

Tribus modis psalmi loquuntur de persona Domini Christi pro instructione fidelium. Primum per id quod ad humanitatem ejus noscitur pertinere, ut est illud secundi psalmi: Astiterunt reges terræ et principes convenerunt in unum adversus Dominum et adversus Christum ejus; in vigesimo quoque psalmo: **Desiderium animæ ejus tribuisti ei et voluntate labiorum ejus non fraudasti eum.** Secundo per id quod **æqualis et cœternus ostenditur Patri**, ut est illud ejusdem secundi psalmi: Dixit Dominus ad me: **Filius meus es tu, ego hodie genui te.** Et in centesimo nono: **Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum: ex utero ante luciferum genui te.** Tertio a membris Ecclesiæ, ejus ipse dux et caput est Christus, ut est illud vigesimi primi psalmi: **Longe a salute mea verba delictorum meorum; et in sexagesimo octavo: Deus, tu scis insipientiam meam, et delicta mea a te non sunt abscondita.** Quod dictum pro unoquoque fidelium debemus accipere. Cæterum delicta a Christo probantur funditus aliena: unde Tichonius in libro Regularum latius diligenterque disseruit. Hoc si animo recondimus, nulla confusione turbamur, quia error maximus inde nascitur quando inconvenienter redditur alicui (1.6), quod dictum constat ad aliud.

Nam si uno modo fuisset locutus, quis ejus genuinam substantiam potuisset agnoscere, cum etiam nunc in tam evidentissima distinctione naturam divinitatis et humanitatis Domini Christi aliqui nitantur sacrilega voluntate confundere? Multa quoque secundum litteram commonet, multa spiritualiter jubet, personas subito decenter immutat; ut nunc Christus Deus, verbum incarnatum et homo factus, caput Ecclesiæ; nunc ipsa Ecclesia, nunc homo justus, nunc pœnitens loqui videatur ut omnia necessaria tangat et includat. Ubique plenissimum cœlestium rerum sanctum vibrat eloquium et multiplici diversitate virtutum propter humani generis

(1.4) Textui Cassiodori hic adduntur sequentia: « De qua differentia etiam circa titulum psalmi 66 et 67 infra aliqua habes in glossa. » Quæ utrum Brunonis sint, an editoris Reyseriani nescio.

(115) Cassiodor. l. c. c. 13 sed non integrum, col. 17.

(116) Sic legendum cum Brunone, non *alibi*, ut est in editis.

(117) Iste prologus in Psalmos, qui olim Augustino tribuebatur, est ipsa Basilii ad ejus commentarium in psalmos præfatio, ex interpretatione Rufini (Patrol. t. XXXVI, col. 63). Quam licet imitatus fuerit

A largiendam salutem, regni sui adoranda mysteria pius Redemptor insinuat.

Hæc ideo præfati sumus, ut cum ventum fuerit ad loca talia intrepidus lector audire possit quod se jam salubriter didicisse cognoverit.

VI.

Dicta S. Augustini in prologo psalterii et aliorum de virtutibus psalmorum (117).

Canticum psalmorum animas decorat, invitat angelos in adjutorium, fugat dæmones, expellit tenebras, efficit sanctitatem homini peccatori. Reflectio mentis est, delet peccata, simile est elemosynis sanctorum. Auget fidem, spem, charitatem. Sicut sol illuminat, sicut aqua mundificat, sicut ignis exurit, sicut oleum lenificat, diabolus offendit, Deum ostendit, voluptates carnales exstinguit. Oleum misericordiæ est, sors lætitiæ, pars angelorum electa. Asperitatem ejicit, omnem furorem deprimat, iracundiam frangit. Laus Dei assidua est. Simile est melli. Canticum psalmorum carmen electum est apud Deum. Omne peccatum expellit, vinculum charitatis connectit. Omnia penetrat, omnia implet, omnia docet, omnia significat. Animam magnificat, os purificat, cor lætificat, turrim excelsum ædificat, hominem clarificat. Sensus aperit, omne malum occidit, perfectionem demonstrat. Qui habet memoriam et amorem illius, habet etiam timorem et laudem Dei in corde suo, neque inde cadet unquam, nec peribit oratio ejus, sed in postremo apud Deum gaudebit. Tranquillitas mentis est, et signifer pacis, quia psalmi orant pro futuris, gemunt de præsentibus, pœnitent de præteritis. Gratulantur de bonis operibus, gaudium cœlestis regni commemorant. Per officium sæpe cantationis scutum acquiritur æquitatis adversus diabolicas potestates. Lumen veritatis ostendunt. Senibus solamen est, juvenibus ornamentum et mentis senilitas et perfectio est. Ipso adjuvante et donante, qui hæc per ora prophetica instituit, et per eorum jugem frequentationem sese exorare docuit. Cui est laus, honor et magnificentia, benedictio et claritas, sapientia, gratiarum actio, virtus et fortitudo una cum Deo Patre ejusque Filio unigenito, Domino nostro Jesu Christo per infinita sæcula sæculorum. Amen.

VII.

De institutione et auctore ac cantoribus, numero titulisque psalmorum (118).

David, filius Jesse, cum esset rex confirmatus in

Bruno, pauca tamen ex ea deprompsit. Confer et Ambrosium in psalmum 1.

(118) Hæc sunt ex commentario in Psalmos Bedæ falso adscripto (Patrol. t. XCIII, col. 477 D.) ubi titulus habetur ejusmodi: « Enarratio qualiter Spiritus S. Psalterium dictaverit. » Quæ tamen in codice nostro Ebracensi forma tum a Reyseriana editione, tum a Beda tam discrepante habentur, ut ad ipsius normam integra hic addere prætulerimus, licet non dubitemus superscriptum textum R. genuinum Brunonis esse. • David, filius Jesse, cum esset in regno suo, quatuor elegit, qui psalmos face-

regno suo, quatuor elegit psalmodiarum principes : A Asaph scilicet, Eman, Ethan, et Idithun. Ducenti autem et octoginta octo psalmos et cantica Domini docebant. Sunt vero omnes psalmi CL. Quorum omnium novem ipsius David inscribuntur, septuaginta duo vero ipsi David, triginta vero et duo superscripti non sunt, duodecim quoque in Asaph superscribuntur, duodecim in Idithun, novem filiorum Core, duo in Aggeum et Zachariam, unus Moysi et unus Solomoni. Diapsalmata vero ponuntur in psalterio LXXV. Cantica vero graduum numero sunt quindecim, quæ etiam isto titulo, sed non auctoris nomine inscribuntur. Non enim omnium psalmodiarum tituli sunt, aut auctorum sive etiam cantorum aut psallentium vel quorumlibet etiam hominum aliorum nominibus superscripti. Nam et primus psalmus nullo insignitus est titulo. Verum de B primo alia ratio quam de cæteris psalmis est ; primus (119) etenim psalmus nulli assignatus est, quoniam omnium psalmodiarum caput, principium atque quodammodo titulus est. Deinde quis alius intelligitur in secundo, nisi Dei Filius primogenitus, cui tanquam principio præponi nil debuit? Cui etiam inscriptio ideo non fuit necessaria, quia ipse psalmus Christi mentionem facit, ut : adversus Christum tuum. Exprimendo igitur personam, inscribendi causam omnino non habuit. Ideoque et titulum obelo notatum habet. Ordinem quoque historiæ immutatum legimus in titulis psalmodiarum. Sed psalmi non secundum historiæ, sed secundum prophetias leguntur : et ita ordinem psalmodiarum turbare non potest ordo titularum. Psalmi vero omnes, qui in-

rent, id est, Asaph scilicet, Eman, Ethan et Idithun. Octoginta octo ergo dicebant psalmos et CC sub psalma (sympsalma) et cithara percutiebat Abiuth. Cum David reduxisset arcam in Jerusalem, post annos viginti revocatam ab Azotis, et mansit in domo Aminadab : nunc imposuit in subjugali novo et adduxit in Jerusalem electis viris ex omni genere filiorum Israel septuaginta milia viros. De tribu autem Levi ducenta septuaginta octo milia viros. Ex quibus quatuor principes præesse causationibus (cantationibus) instituit : Asaph, Eman, Ethan, et Idithun, unicuique eorum dividens septuaginta duos viros succlamantes laudem cantionum Domino. Et unus quidem eorum feriebat cymbalum, alius citharam, alius tuba cornea exultans. In medio autem eorum stabat David tenens ipse psalterium. Arca autem antecedebat septem choris et sacrificium vitulus ; D populus autem universus sequebatur post arcam. Sunt omnes psalmi David numero CL. Quorum omnium quidem novem fecit David ipse, triginta duo non sunt superscripti, septuaginta duo in David, duodecim in Asaph, duodecim in Idithun, novem filiis Core ; unum Moysi, duo in Salomonem, duo in

scribuntur ipsi David ad Christi pertinent sacramentum, quia David dictus est Christus.

Sequuntur orationes antequam psalmi incipientur(120).

Benignus et misericors Deus, qui revocas errantes et salvas pœnitentes, medelam tribuis infirmantibus, gloriæ coronam perseverantibus : exaudi me miserum et indignum famulum tuum, per hos psalmos clementiam tuam implorantem, ut quidquid humiliter hic oro, te largiente adipisci merear. P. D. N.

Alia oratio.

Deprecor misericordiam tuam et pietatem, Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi ; scio, quia pius et misericors es, patiens et multum benignus ; te adoro, te laudo, te deprecor. Tu enim exaudisti sanctos et electos tuos ab initio mundi usque in finem ; te etiam B exaudi me indignum et peccatorem te orantem et deprecantem : suscipe orationem et postulationem meam, omnemque sensum spiritalem horum psalmodiarum, quos coram te suppliciter oro vel canto, tibi acceptabiles facito. Qui vivis.

Alia oratio.

Suscipe, clemens et misericors Deus, hanc oblationem psalmodiarum, quam ego peccator omniumque criminum reus pro remedio animæ meæ offero, vel pro his in utroque sexu, qui mihi consanguinitate vel familiaritate conjuncti sunt, et pro his, qui se in manus nostras commiserunt, vel nobis confessi fuerunt, seu quorum eleemosynas suscepimus et pro omni populo Christiano vivis et defunctis, precor, C mitissime Deus, prosit eis ad veniam et remissionem peccatorum. Amen.

Aggeum et Zachariam, Fiunt itaque omnes psalmi David numero centum quinquaginta ; Diapsalmi numero LXXV, cantica graduum quindecim numero. Psalmus primus nulli assignatus, quoniam omnium caput est. Deinde quis alius intelligitur in secundo nisi primogenitus, cui merito inscriptio non fuerit necessaria? Deinde quia ipse psalmus Christi mentionem facit, ut : *adversus Christum*, tantum exponendo personam, inscribendi causam omnino non habet. Ordinem historiæ immutatum legimus in titulis psalmodiarum. Sed sicut psalmi non secundum historiæ, sed secundum prophetias leguntur, ita ordinem psalmodiarum turbare non potest ordo titularum. Psalmi omnes qui inscribuntur ipsi David ad Christi pertinent sacramentum, quia David dictus est Christus. »

(119) Cf. Pseudobedam Comm in Ps. 1. col. 483 c.

(120) Istæ orationes in codice ad initium præfationis translatae sunt. In fine vero positæ sunt tres aliæ : Christe, qui es verus largitor et indultor lucis æternæ, Domine qui petere jubes et invenire te facis, obsecro itaque Domine, ut memor sis, etc.